

ฉบับที่ 1 เดือนมีนาคม 2552

จากคอลัมน์ วิถีเสี่ยง จดหมายข่าวรายเดือนประจำเดือนมีนาคม 2552

ผลิตโดย สำนักงานพัฒนาระบบข้อมูลข่าวสารสุขภาพ

เผชิญหน้า “มหาภัยไข้เลือดออก”

แม้มีข่าวดีสำหรับคนไทยว่า นักวิทยาศาสตร์ไทยคิดค้นวัคซีนป้องกันไข้เลือดออกเป็นผลสำเร็จแล้ว สามารถผลิตจำนวนมากเพื่อฉีดให้คนไทยได้ในปี 2555 โดยสามารถป้องกันเชื้อไข้เลือดออกได้ถึง 4 สายพันธุ์ แค่นี้เพียงเข็มเดียวก็มีผลป้องกันได้จนตลอดชีวิต

แต่ข่าวร้ายก็คือ โรคภัยที่คร่าชีวิตได้ชนิดนี้เริ่มทวีการระบาดอย่างหนักหน่วงแล้วในวันนี้!

เพิ่มจำนวนพาหะ ขยายระยะแพร่เชื้อ

“ทันคิด” เคยเสนอข่าวการกลับมาของไข้เลือดออก ในฐานะหนึ่งในโรคร้ายที่ได้รับการอ้อมชูจากการเพิ่มอุณหภูมิโลกที่สูงขึ้นมาแล้ว โดยสภาวะอากาศที่เพิ่มระดับความ “อุ่น” ส่งผลให้เกิดความเปลี่ยนแปลงแก่สรรพชีวิตอย่างเงิบๆ และแสดงผลส่วนหนึ่งให้เห็นประจักษ์ผ่านการระบาดของไข้เลือดออกนี้เอง

ผศ.ดร.เผด็จ สิริยะเสถียร แห่งคณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ให้ข้อมูลว่า จากเดิมที่พาหะแพร่เชื้อไข้เลือดออกจำกัดที่ยุ่งลายเพศเมียเท่านั้น ทุกวันนี้ มีการตรวจพบเชื้อไวรัสเดงกี หรือเชื้อก่อโรคไข้เลือดออก ซึ่งแพร่ผ่านการดูดเลือดในยุ่งลายเพศผู้แล้ว ทั้งที่โดยปกติยุ่งลายเพศผู้ไม่ดูดเลือดจากมนุษย์ แต่กินน้ำหวานจากพืชเป็นอาหาร

ฉบับที่ 1 เดือนมีนาคม 2552

ทีมวิจัยค้นพบสาเหตุของเรื่องนี้จบพบว่า ยุงลายตัวผู้ได้รับเชื้อจาก “ตัวแม่” นั่นคือแม่ยุงลายที่ส่งต่อเชื้อโรคมาทางไข่ ปรากฏการณ์นี้ไม่เพียงเป็นเรื่องแปลกใหม่ แต่ยังเผยให้เห็นว่าพาหะนำโรคไข่เลือดออกมีโอกาสเพิ่มจำนวนขึ้นอีกมาก เพราะยุงลายตัวผู้ซึ่งผสมพันธุ์ได้หลายครั้งในช่วงชีวิตสามารถฝังถ่ายเชื้อไข่เลือดออกสู่คู่ของตนผ่านการผสมพันธุ์ ยุงลายตัวเมียจึงมีโอกาสได้รับเชื้อไข่เลือดออกผ่านช่องทางใหม่ นอกเหนือจากการไปกัดคนที่มีเชื้อนี้แล้วแพร่ต่อตั้งที่เคยเป็นมา สภาพความเปลี่ยนแปลงเช่นนี้ทำให้ไข่เลือดออกมีโอกาสแพร่ระบาดสู่มนุษย์เรามากยิ่งขึ้นเป็นเงาตามตัว

ในช่วงเวลาที่ภาวะโรคร้อนเผยโฉมให้เห็นชัดเจนยิ่งขึ้น ยังมีปรากฏการณ์ที่เกี่ยวข้องกับความเสี่ยงต่อการเพิ่มโอกาสแพร่ระบาดของโรคไข่เลือดออกในด้านอื่นๆ อีกด้วย โดยพบว่าช่วงเวลาหากินของยุงลายขยายเพิ่มขึ้นจากเดิมที่หากินในช่วงกลางวัน ทุกวันนี้กลับทำงานหนักไม่แพ้มนุษย์ กล่าวคือขยายเวลาการออกหากินถึง 5 ทุ่ม

พ.ศ. 2551 ผู้ป่วยนำโด่งในรอบ 5

ข้อมูลจากกรมควบคุมโรค แสดงให้เห็นว่าค่าพยากรณ์ว่าไข่เลือดออกคือหนึ่งในโรคภัยยุคโรคร้อนนั้นไม่ใช่เรื่องเกินจริง เพราะแนวโน้มที่ปรากฏในรอบ 5 ปี ระหว่างปี พ.ศ.2547 จนถึง 8 เดือนแรก ของ ปี พ.ศ.2551 แสดงให้เห็นว่าจำนวนผู้ป่วยในปีล่าสุดนำโด่ง ทั้งที่เป็นข้อมูลจาก 8 เดือนเท่านั้น

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบสถานการณ์ไข่เลือดออกในรอบ 5 ปี (พ.ศ.2547-2551)

การเจ็บป่วย	ปี พ.ศ.				
	2551*	2550	2549	2548	2547
ป่วย (ราย)	55,787	40,258	30,042	31,104	22,438
ตาย (ราย)	71	45	41	53	27
อัตราป่วย	88.50	64.08	48.13	50.19	35.73
อัตราป่วยตาย	0.31	0.11	0.14	0.17	0.12

ที่มา กรมควบคุมโรค

พื้นที่ที่มีผู้ป่วยโรคนี้มากที่สุดได้แก่ ภาคกลาง รองลงมาคือ ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ตามลำดับ

ฉบับที่ 1 เดือนมีนาคม 2552

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนผู้ป่วยไข้เลือดออกแยกตามภาค

ภาค	ผู้ป่วย	ผู้ป่วยตาย	อัตราป่วย	อัตราตาย	อัตราป่วยตาย
กลาง	26,498	37	125.43	0.18	0.14
เหนือ	13,786	21	116.12	0.18	0.15
ตะวันออกเฉียงเหนือ	8,037	2	37.58	0.01	0.02
ใต้	7,466	11	86.26	0.13	0.15
รวม	55,787	71	88.50	0.11	0.13

ที่มา รายงานสุขภาพคนไทย พ.ศ.2551

ก้าวจากโรคในฤดูสู่ภัยตลอดปี

พญ.มนทิรา ทองสารี รองผู้อำนวยการสำนักอนามัย กทม. ตั้งข้อสังเกตถึงการระบาดของไข้เลือดออกในช่วงปีหลังๆ ว่า มีลักษณะเปลี่ยนแปลงไป จากเดิมที่รูปแบบการระบาดรุนแรงเกิดขึ้น 1 ปี เว้น 2 ปี และเกิดกับเด็กเป็นส่วนใหญ่ แต่หลังจากปี 2546 พบว่า มีการระบาดเกิดขึ้นทั้งปี โดยพบมากในฤดูฝน และเกิดกับคนทุกวัย

ท่ามกลางข้อถกเถียงในแวดวงนักวิทยาศาสตร์ทั้งไทยและเทศว่า โลกร้อนจะก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงรวดเร็วและรุนแรงแค่ไหน กรณีของไข้เลือดออกระบาดนับเป็นหนึ่งในคำตอบอันแจ่มชัด

คำถามที่ใกล้ตัวกว่าก็คือ เราจะทำอะไรได้บ้างเพื่อช่วยกันปกป้องสุขภาพและโลกใบนี้ให้เป็นสถานที่ที่น่าอยู่อาศัยไปให้นานที่สุด โดยไม่ต้องรอคำขู่หรือการลงโทษจากธรรมชาติแล้วจึงลงมือคิดและทำ

ที่มา ระวังโลกร้อน ไข้เลือดออกระบาดหนัก โดย ศิริพร คำภูไทย ในส่วน สถานการณ์ข่าวสุขภาพ เว็บไซต์แผนงานพัฒนาระบบข้อมูลข่าวสารสุขภาพ

สืบค้นได้จาก www.hiso.or.th/hiso/health_event/ghealth_event17.php

สื่อเผยแพร่ความรู้จาก
www.hiso.or.th

อ่านจดหมายข่าวต้นคิด
ทั้งเล่ม! **ที่นี่!**

News มีนาคม 52

ฉบับที่ 1 เดือนมีนาคม 2552

บอกกล่าว...

จดหมายข่าว “ต้นคิด” ต้นไม้แห่งความคิด ที่บ่มเพาะมาจากความรู้และข้อมูลด้านสุขภาพ โดยส่วนหนึ่งเป็นผลผลิตจากการทำงานของแผนงานพัฒนาระบบข้อมูลข่าวสารสุขภาพ ซึ่งอยู่ภายใต้ สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข (สวรส.) โดยได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) เพื่อผลักดันและสนับสนุนการพัฒนาระบบข้อมูลข่าวสารสุขภาพของประเทศ รวมทั้งการนำข้อมูลข่าวสารที่มีอยู่มาสื่อสารสู่สาธารณะ และใช้ประโยชน์ในการพัฒนาระบบสุขภาพของภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง และอีกส่วนหนึ่งเป็นการรวบรวมข้อมูลสถานการณ์ด้านสุขภาพจากแหล่งความรู้ต่างๆ เพื่อนำเสนอภาพสะท้อนทางสุขภาพ อันจะนำไปสู่การสร้างความคิดและความตระหนักรู้ของคนในสังคม โดยเน้นไปที่การสร้างบทสรุปเชิงความรู้ที่สามารถต่อยอดได้ รวมถึงการประยุกต์ใช้ความรู้ในระดับประชาชนทั่วไป และการใช้ข้อมูลเพื่อกำหนดนโยบายสาธารณะ มากกว่าการพิสูจน์ความถูกต้องของข้อมูลสถิติ

ดูข้อมูลทั้งหมดได้ใน www.hiso.or.th

สมัครสมาชิก หรือติดต่อ “ต้นคิด”

ตู้ ปณ.2 ปณฝ.ประดิพัทธ์ 10404

โทรศัพท์. 02-668-2854 โทรสาร.02-241-0171

อีเมล : info@tonkit.org เว็บไซต์ www.tonkit.org

